

УДК 338.336.76

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2024-4.16>

Халатур С.М.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8331-3341>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ДИВЕРСИФІКАЦІЮ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПРОДУКТІВ

В статті визначено основні напрямки диверсифікації туристичних продуктів метою підвищення конкурентоспроможності, зниження ризиків і збільшення прибутковості туристичного бізнесу. Сформовано перелік переваг диверсифікації туристичних продуктів на міжнародному ринку, які притаманні майже всім сферам туристичного бізнесу та виступають важливим інструментом розвитку туристичних компаній всіх напрямків та дозволяє адаптуватись до динамічних змін на глобального туристичного ринку. Також в статті дано види інноваційних технологій на ринку туристичних послуг при використанні конкретних переваг. Проведено деталізацію нововведень та інновацій в туристичному середовищі та визначено застосування інноваційних технологій на ринку міжнародних туристичних продуктів.

Ключові слова: інновації, технології, диверсифікація, міжнародний ринок, туристичні продукти.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND THEIR IMPACT ON THE DIVERSIFICATION OF INTERNATIONAL TOURISM PRODUCTS

Khalatur Svitlana

Dnipro State Agrarian and Economic University

In the work, the authors have identified the main areas of diversification of tourism products in order to increase competitiveness, reduce risks and increase the profitability of the tourism business. A list of advantages of diversification of tourism products in the international market has been formed. They are inherent in almost all areas of the tourism business and act as an important tool for the development of tourism companies of all directions and allow them to adapt to dynamic changes in the global tourism market. Diversification of international tourism products is an important tool for the development of tourism companies and directions. It allows you to attract a wider audience and ensure sustainable development of the tourism industry. The authors also studied the types of innovative technologies in the tourism services market when using specific advantages. Innovative technologies are a key factor for the diversification of international tourism products, which allows companies to compete in the global market, satisfying the new needs of tourists. A detailed analysis of innovations and innovations in the tourism environment has been carried out. Summarizing the above aspects of the application of innovative technologies in the market of international tourism products, the advantages of the impact of the application of innovative technologies on the tourism industry are highlighted. Thus, innovative technologies play a key role in the diversification of international tourism products. They not only expand the range of available services, but also significantly improve the quality of service, provide new opportunities for business development and create unique experiences for tourists. Successful implementation of innovations allows tourism companies to remain competitive in the constantly changing global market. Innovative technologies are an important factor in success in the modern international tourism market. They allow you to create new products, improve the quality of services and meet the needs of modern tourists looking for an individual and convenient travel experience.

Keywords: innovation, technology, diversification, international market, tourism products.

Постановка проблеми. В сучасних умовах глобалізації туристична галузь активно розвивається, адаптуючись до змін технологічного середовища. Інноваційні технології є ключовим фактором для диверсифікації міжнародних туристичних продуктів, що дозволяє компаніям конкурувати на світовому ринку, задовольняючи нові

потреби туристів. Диверсифікація міжнародних туристичних продуктів є важливим інструментом для розвитку туристичних компаній та напрямків. Вона дозволяє адаптуватися до динамічних змін на глобальному ринку, залучати ширшу аудиторію та забезпечувати сталий розвиток туристичної галузі [6, с. 74].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В наукових публікаціях економічної літератури неодноразово досліджувалось коло питань присвячених інноваціям в сфері надання туристичних послуг такими вченими як: Антонюк К.В. [1], Джинджоян В.В. [2], Тесленко Т.В. [2], Горб К.М. [2], Влащенко Н.М. [3], Казакова Н. А. [4], Перепелиця А.С. [4; 5], Сідоров М. В. [5], Смочко Н.М. [6]. Однак в теоретичному, методологічному та практичному аспектах залишаються недостатньо дослідженими проблеми впровадження інноваційних технологій на міжнародному рівні глобального туристичного ринку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впровадження інноваційних технологій та їхній вплив на диверсифікацію міжнародних туристичних продуктів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диверсифікація туристичних продуктів представляє собою стратегію розширення спектра пропозицій туристичних послуг для різних ринків, сегментів споживачів та географічних регіонів з метою підвищення конкурентоспроможності, зниження ризиків і збільшення прибутковості. У контексті міжнародного туризму ця стратегія спрямована на розширення можливостей для залучення туристів з різних країн, розвитку нових напрямків та створення унікальних туристичних продуктів [8, с. 261].

Основними напрямками диверсифікації туристичних продуктів на міжнародному ринку є наступні :

1. Географічна диверсифікація. Залучення туристів з нових країн та регіонів шляхом розробки туристичних продуктів, що відповідають культурним, кліматичним та економічним особливостям цих ринків. Наприклад: розвиток туризму в країнах Південно-Східної Азії для європейських туристів (рис. 1).

2. Продуктова диверсифікація. Створення нових видів туристичних продуктів для задоволення потреб різних категорій туристів. Наприклад: впровадження еко-туризму, гастрономічного туризму, спортивного туризму, медичного туризму або агро-туризму [4, с. 22].

3. Цільова диверсифікація. Орієнтація на нові сегменти клієнтів з різними демографічними характеристиками, доходами, уподобаннями. Приклад: пропозиції для молодіжних груп, сімей з дітьми, людей похилого віку, туристів з обмеженими можливостями.

4. Сезонна диверсифікація. Розробка продуктів, які забезпечують привабливість туристичного напрямку протягом усього року, знижуючи залежність від сезонності. Наприклад: розвиток зимового туризму в традиційно літніх курортах або створення «поза сезоном» подій і фестивалів.

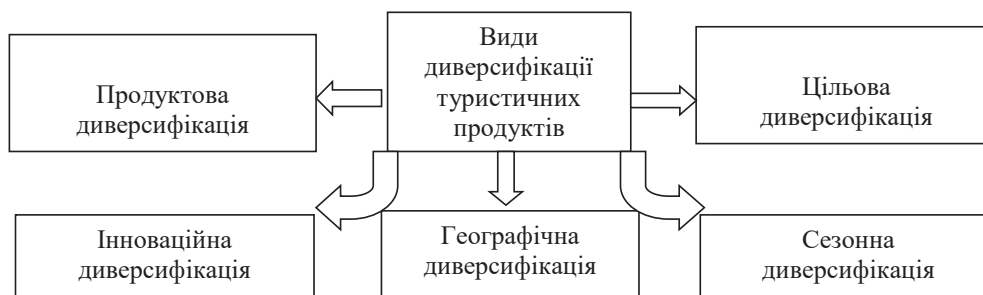
5. Інноваційна диверсифікація. Використання новітніх технологій для створення інноваційних туристичних продуктів, таких як віртуальні тури, смарт-додатки, інтерактивні музеї або тематичні парки. Наприклад: використання VR (віртуальної реальності) для віртуальних екскурсій історичними місцями [2, с. 154].

Відокремимо переваги диверсифікації туристичних продуктів на міжнародному ринку, які притаманні майже всім сферам туристичного бізнесу:

- зниження ризиків: зменшує залежність від одного ринку або продукту;
- збільшення доходів: залучення нових туристів та розширення пропозицій;
- підвищення конкурентоспроможності: можливість зайняти нові ніші та вийти на нові ринки;
- збалансованість сезонних коливань: зменшення впливу сезонності на туристичну діяльність;
- зміцнення бренду: формування позитивного іміджу туристичного напрямку.

Інноваційні технології стали основою трансформації туристичної галузі, створюючи нові можливості для туристичних компаній та вдосконалюючи досвід клієнтів. Отже, сучасні цифрові рішення дозволяють зробити туризм більш персоналізованим, зручним та доступним на глобальному рівні.

Пропонуємо наступні елементи інноваційних технологій розглянути у вигляді прикладів засто-

Рис. 1. Види диверсифікації туристичних продуктів

Джерело: складено автором

сування та охарактеризувати їх переваги на міжнародному ринку туристичних послуг (таблиця 1).

Сучасний ринок міжнародного туризму зазнає значного впливу інноваційних технологій, які сприяють створенню нових туристичних продуктів, підвищенню якості послуг, автоматизації процесів та покращенню взаємодії з клієнтами. Інновації дозволяють зробити туристичний досвід більш персоналізованим, інтерактивним та доступним. Розглянемо деталізовано складові інновацій (нововведень) в туристичному середовищі (рис. 2).

Вплив інноваційних технологій на туристичну індустрію можемо відобразити через призму узагальнених наведених нижче переваг:

– підвищення якості обслуговування: технології дозволяють швидше та якісніше реагувати на потреби туристів;

– зниження витрат: автоматизація процесів скорочує витрати на обслуговування;

– персоналізація послуг: завдяки аналізу даних туристи отримують унікальні пропозиції;

– підвищення безпеки: технології забезпечують захист даних та транзакцій;

– створення нових туристичних продуктів: інновації відкривають нові можливості для розвитку унікальних пропозицій [3, с. 56].

Отже, підводячи підсумки щодо вищевказаних аспектів застосування інноваційних технологій на ринку міжнародних туристичних продуктів,

Таблиця 1

Переваги інноваційних технологій на ринку туристичних послуг

Приклади застосування	Переваги
1. Штучний інтелект (AI) та чат-боти – використовується для автоматизації обслуговування клієнтів, аналізу їх поведінки та підбору персональних пропозицій.	
<ul style="list-style-type: none"> – Чат-боти для онлайн-консультацій 24/7 – Рекомендаційні системи для підбору індивідуальних маршрутів та послуг – Прогнозування попиту на основі великих обсягів даних 	<ul style="list-style-type: none"> – Підвищення якості обслуговування. – Скорочення часу відповіді клієнтам. – Персоналізація туристичних пропозицій
2. Віртуальна (VR) та доповнена реальність (AR) – ці технології дозволяють туристам «подорожувати» віртуально або отримувати додаткову інформацію під час реальних подорожей	
<ul style="list-style-type: none"> – Віртуальні тури музеями, готелями, визначними пам'ятками. – AR-додатки для інтерактивних екскурсій містами. – Віртуальні презентації туристичних пакетів 	<ul style="list-style-type: none"> – Можливість ознайомитися з місцем до поїздки. – Інтерактивний туристичний досвід. – Залучення клієнтів до нових напрямків
3. Блокчейн та криптовалюти – блокчейн забезпечує прозорість транзакцій, безпеку даних та децентралізовані сервіси бронювання	
<ul style="list-style-type: none"> – Платформи для бронювання без посередників (Winding Tree). – Системи лояльності на основі токенів. – Безпечні та швидкі міжнародні платежі криптовалютами 	<ul style="list-style-type: none"> – Зниження комісій та витрат. – Прозорість та безпека фінансових операцій. – Підвищення довіри клієнтів
4. Інтернет технології (IoT) дозволяє створювати розумні пристрої, які спрощують подорожі та забезпечують комфорт туристів	
<ul style="list-style-type: none"> – Смарт-номери в готелях із системою управління освітленням, температурою, доступом. – Моніторинг багажу та транспорту в режимі реального часу. – Смарт-браслети для доступу до туристичних послуг та оплати 	<ul style="list-style-type: none"> – Підвищення комфорту та безпеки. – Оптимізація витрат на персонал. – Можливість надавати туристам додаткові послуги
5. Big Data та аналітика – аналіз великих даних дозволяє компаніям передбачати поведінку клієнтів, оптимізувати маркетинг та покращувати туристичні продукти	
<ul style="list-style-type: none"> – Аналіз ринку для визначення популярних напрямків. – Сегментація клієнтів за інтересами та вподобаннями. – Оптимізація цін та управління попитом 	<ul style="list-style-type: none"> – Підвищення ефективності маркетингових кампаній. – Зниження витрат завдяки точному прогнозуванню. – Підвищення задоволеності клієнтів через персоналізовані пропозиції
6. Мобільні додатки та цифрові платформи – мобільні технології стали невід'ємною частиною туристичного досвіду, надаючи клієнтам доступ до послуг у будь-який момент.	
<ul style="list-style-type: none"> – Мобільні додатки для бронювання готелів, авіаквитків, екскурсій. – Цифрові путівники та офлайн-карти для туристів. – Платформи для управління туристичними маршрутами 	<ul style="list-style-type: none"> – Зручність та доступність послуг. – Можливість отримувати актуальну інформацію в режимі реального часу. – Підвищення залученості туристів через інтерактивний контент

Джерело: складено автором

Рис. 2. Види інновацій (нововведень) в туристичному середовищі

Джерело: складено автором на підставі [6, с. 119]

можемо відокремити переваги впливу інновацій на туристичну галузь:

1) підвищення конкурентоспроможності завдяки унікальним та інноваційним туристичним продуктам.

2) покращення якості обслуговування через автоматизацію та персоналізацію.

3) збільшення прибутковості за рахунок залучення нових сегментів туристів.

4) зниження витрат завдяки автоматизації процесів.

Відтак, інноваційні технології є ключовим драйвером розвитку міжнародного туристичного ринку. Вони не лише підвищують ефективність роботи туристичних компаній, але й створюють нові можливості для покращення туристичного досвіду та залучення більшої кількості клієнтів.

Перспективи розвитку інновацій у туристичній сфері направлені на подолання певних рішень та мають позитивні результати:

– інтеграція штучного інтелекту для створення повністю автоматизованих туристичних маршрутів.

– розвиток космічного туризму та нових напрямків міжконтинентальних подорожей.

– впровадження біометричних технологій для спрощення процесів реєстрації та перетину кордонів.

– збільшення кількості екоінновацій для зменшення негативного впливу туризму на довкілля [1, с. 8].

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, інноваційні технології відіграють ключову роль у диверсифікації міжнародних туристичних продуктів. Вони не тільки розширюють спектр доступних послуг, але значно покращують якість обслуговування, забезпечують нові можливості для розвитку бізнесу та створюють унікальні враження для туристів.

Успішне впровадження інновацій дозволяє туристичним компаніям залишатися конкурентоспроможними в умовах постійно змінюваного глобального ринку. Інноваційні технології є важливим фактором успіху на сучасному міжнародному туристичному ринку. Вони дозволяють створювати нові продукти, покращувати якість послуг та задовольняти потреби сучасних туристів, що шукають індивідуальний та зручний досвід подорожей.

Список використаних джерел:

1. Антонюк К.В. Функціональна диверсифікація міжнародного туристичного ринку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 4. С. 5–9.

2. Джинджоян В.В., Тесленко Т.В., Горб К.М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.

3. Влащенко Н. М. Інноваційні технології у готельному господарстві : навч. посіб. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 150 с.

4. Казакова Н.А., Перепелиця А.С., Сідоров М.В. Інноваційний розвиток інформатизації готельного бізнесу в умовах глобалізації світового господарства. *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 21–25. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-21_25.pdf (дата звернення: 16.11.2024).
5. Сідоров М.В., Перепелиця А.С. Інноваційний розвиток інформатизації міжнародного готельного бізнесу в умовах глобалізації світового господарства. 2017. *Ефективна економіка*. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5554> (дата звернення: 16.11.2024).
6. Смочко Н.М. Інноваційні технології в туризмі : навчальний посібник. МДУ, 2012. 253 с.
7. Khalatur S.M. Innovative doctrine development of agriculture growth of Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 2017. Vol. 4. № 5 (36). P. 19–26. URL: <http://journals.uran.ua/tarp/article/view/108918/104383> (дата звернення: 22.11.2024).
8. Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka D., Danileviča A. Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability*. 2022. Vol. 9(4). P. 56–76. DOI: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)) (дата звернення: 19.11.2024).
9. Zhylenko K.M., Khalatur S.M., Pavlenko O.P., Pavlenko O.S. Formation of macroeconomic indicators under the influence of MICE-tourism, *Academy review*. 2022. Vol. 2 (57). P. 249–266. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-19> (дата звернення: 30.11.2024).
10. Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I., Shramko I. Paradigm transformation of the economic crises modeling. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 4 (45). P. 285–297. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833> (дата звернення: 24.11.2024).

References:

1. Antonyuk K. V. (2014). Funktsionalna dyversyfikatsiya mizhnarodnoho turystychnoho rynku [Functional diversification of the international tourist market]. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, vol 4, pp. 5–9.
2. Dzhindzhoyan V. V., Teslenko T. V. and Gorb K. M. (2022). Innovatsiyni tekhnolohiyi v turyzmi ta hostynnosti: navchal'nyy posibnyk [Innovative technologies in tourism and hospitality: a textbook]. Karavela Publishing House Kyiv, 340 p. (in Ukrainian).
3. Vlashchenko N. M. (2023). Innovatsiyni tekhnolohiyi u hotelnomu hospodarstvi : navch. posib [Innovative technologies in the hotel industry: a textbook]. Kharkiv National University of City Economics named after O. M. Beketov. Kharkiv: KhNUMG named after O. M. Beketov, 150 p. (in Ukrainian)
4. Kazakova N. A., Perepelitsa A. S. and Sidorov M. V. (2017). Innovatsiynny rozvytok informatyzatsiyni hotelnoho biznesu v umovakh hlobalizatsiyni svitovoho hospodarstva [Innovative development of hotel business informatization in the context of globalization of the world economy]. *Problems of economy*, no. 1, pp.21–25. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-21_25.pdf (accessed November 16, 2024).
5. Sidorov M. V. and Perepelitsa A. S. (2017). Innovatsiynny rozvytok informatyzatsiyni mizhnarodnoho hotel'noho biznesu v umovakh hlobalizatsiyni svitovoho hospodarstva [Innovative development of informatization of international hotel business in the context of globalization of the world economy]. *Effective economy*, no. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5554> (accessed November 16, 2024).
6. Smochko N. M. (2012). Innovatsiyni tekhnolohiyi v turyzmi: Navchal'nyy posibnyk [Innovative technologies in tourism: Textbook]. Mukacheve State University, 253 p. (in Ukrainian).
7. Khalatur S. M. (2017). Innovative doctrine development of agriculture growth of Ukraine. *Technology audit and production reserves*, vol. 4, no. 5 (36), pp. 19-26. Available at: <http://journals.uran.ua/tarp/article/view/108918/104383> (accessed November 22, 2024).
8. Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka D. and Danileviča A. (2022). Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability*, vol. 9(4), pp. 56–76. DOI: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)) (accessed November 19, 2024).
9. Zhylenko K. M., Khalatur S. M., Pavlenko O. P., and Pavlenko O. S. (2022). Formation of macroeconomic indicators under the influence of MICE-tourism, *Academy review*, vol. 2 (57), pp. 249–266. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-19> (accessed November 30, 2024).
10. Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I. and Shramko I. (2022). Paradigm transformation of the economic crises modeling. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 4 (45), pp. 285–297. DOI: [10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833](https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833) (accessed November 24, 2024).

E-mail: halatyr@i.ua